

Po Jugoslaviji

Velitve so beseda, ki se sedaj prav čestokrat izgovarja v naši državi. V ustih Hrvatske seljačke stranke pomenja ta beseda željo, ki naj bi se čimprej izpolnila. Proti takojšnji izpolnitvi te želje pa stoje močne ovire. Te zapreke deloma izhajajo iz negotovosti mednarodnih razmer, ki se v sedanjem vojnem času spreminjajo in kaj rade poostrejujejo. Deloma pa so te zapreke v notranje-političnem položaju, ki prvenstveno zahteva preureditev vse države pred volitvami. O tej stvari razpravljamo v članku. Kar se pa tiče volitev, je naša stranka na stališču, da se naj razpišejo, čim prej je to mogoče in ko so predpogoji za to izpolnjeni. Naša stranka ima izmed vseh strank v Sloveniji najmanj vzroka, da bi se volitev bala. Na seji glavnega odbora JRZ v Beogradu je stranka izjavila: »V soglasju s svojimi demokratičnimi načeli želi stranka, da se volitve razpišejo in izvedejo takoj, kakor hitro bodo to dopuščale splošne politične razmere, da bi se država na ta način vrnila čim prej v normalno politično življenje in narodno predstavništvo.« Kar se tiče zakona za volitve v parlament, je bilo na tej seji ugotovljeno, da načrt volilnega zakona še ni dokončno sestavljen in še tudi ni sprejet v ministrskem svetu. Objavljeni načrt volilnega zakona ima namen opozoriti politično javnost na določbe tega važnega zakona. Vlada je pripravljena upoštevati v tem oziru vse pametne in upravičene nasvete, želje in pripombe.

Zedinjenje radikalov je dozdej še stremiljenje, ki obeta, da bo kmalu doseglo svoj dokončni uspeh. V glavnem so štiri skupine, ki so v nje razdeljeni radikali: 1. JRZ, ki je organizacija ogromne večine radikalov med Srbi; 2. glavni odbor staro-radikalov pod vodstvom Ace Stanojeviča, prijatelja rajnega radikalnega prvaka Nikole Pašića; 3. skupina pravosodnega ministra dr. Laze Markovića; 4. skupina prosvetnega ministra Bože Maksimovića. Poslednji dve skupini že politično sodelujeta z JRZ. Predvsem gre torej za zedinjenje Ace Stanojevičevih staro-radikalov z JRZ. V tej zadevi se vršijo razgovori, ki zadovoljivo napredujejo ter opravičujejo nado, da se bo uresničila zahteva pristašev radikalne stranke, da se zedinijo vse strankine skupine.

Značilni brzojavki ob triletnici pogodbe o večnem prijateljstvu z Bolgarijo. Ob triletnici pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo sta izmenjala pozdravni brzojavki tudi predsednika jugoslovanske in bolgarske Zadržne zveze. Hristo Garnev, predsednik bolgarskega združništva, je naslovil na dr. Korošca tole brzojavko: »Ob obletnici

sklenitve jugoslovansko-bolgarske pogodbe o večnem prijateljstvu se naše misli nezadržno usmerjajo k našemu bratskemu združnemu sodelovanju, ki je dobilo izraza v jugoslovanski in bolgarski združni ustanovi. Ista ideja prijateljstva in razumevanja med obema sosedoma in bratskima ljudstvom ter miru med njima gospoduje nad tem dogodkom. Znova potrjujemo svojo vdanost našemu meddržavnemu prijateljstvu in želimo okrepiti bratske vezi v korist združne misli in blagostanja ter napredka obeh ljudstev.« — Predsednik Glavne združne zveze dr. Anton Korošec je odgovoril voditelju bolgarskega združništva s tole brzojavko: »Zahvaljujem se Vam v imenu jugoslovanskega združništva za bratske želje ob priliki triletnice pogodbe o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo. S svoje strani gojim vročo željo, da se prijateljske vezi poglobijo in še bolj okrepe ter da bi jugoslovansko-bolgarska sloga v bodoče dosegla še lepše in plodnejše uspehe.«

Muslimani skupaj: to geslo proglašajo kot politično vodilo za vse muslimane list »Muslimanska svijest«. Dočim se muslimansko prosvetno glasilo »Gajret« zavzema za to, da bi se muslimani politično naslonili na Srbe, pa jim HSS glasilo »Hrvatski dnevnik« nujno priporoča, naj iščejo naslona pri Hrvatih. »Muslimanska svijest« pa svetuje: ne eno ne drugo, marveč muslimansko gibanje mora biti enotno brez strankarske opredeljenosti. Določena strankarska pripadnost ne sme biti nobenemu muslimanu ovira, da ne bi sodeloval v boju in delu za uresničenje muslimanskega programa, od katerega je odvisna boljša bodočnost muslimanov.

Nemci v Jugoslaviji so med seboj v razpriti. To velja predvsem za področje vzgoje in

prosvete. Vedno odločnejše se javlja odpor krščansko mislečih Nemcev proti tistim, ki gorijo za svetovni nazor nemškega narodnega socializma. Nemška Prosvetna zveza — Kulturbund imenovana — je popolnoma prešla v oblast pristašev nemškega narodnega socializma. Zadnji čas so se katoliško misleči Nemci ojunčili ter začeli borbo proti duhu, ki vlada v nemškem Kulturbundu. Njihovo glasilo »Die Donau« izjavlja: Katoliški starši, ki bodo poselej še trpeli, da bodo njihovi otroci člani društva Kulturbunda, se bodo hudo pregrešili zoper svojo katoliško Cerkev. Pripominjamo k tej katoliški izjavi, da so podružnice nemškega Kulturbunda tudi v Sloveniji.

Za predelavo sadja dovoljeni kredit. Finančni minister je dal kmetijskemu ministru kredit petih milijonov dinarjev. Od te vsote se bodo dajale posameznim banovinom podpore za predelavo sadja. Prejele so: banovina Hrvatska za predelavo sliv, smokey in drugega sadja ter za izdelavo sadnih sokov 1,130.000 din, dunavska banovina v iste svrhe 450.000 dinarjev in dravska banovina 450.000 din.

»Nova doba«, celjsko glasilo JNS, kliče »ponižane in razžaljene«, da s tajnim glasovanjem in »zopet s pokonci glav« (JNS slovenščina!) storijo tako, kakor jim pravi pamet in srce. »Nova doba« ravna prav nespametno, če kliče »ponižane in razžaljene«. Naj se JNS glasilo spomni na to, koliko jih je JNS diktatura v Sloveniji ponižala in razžalila! Ni je sploh bilo stranke med Slovenci, ki bi bila ves slovenski narod tako poniževala in razžaljevala, kot je to storila in še vedno dela JNS. Vsi ponižani in razžaljeni bodo imeli ob volitvah priliko, da s tajnim glasovanjem izkažejo JNS zasluzeno hvalečnost.

Več narodne zavednosti!

Zavest je odlika človeške osebnosti. Žival se ne zaveda sebe in svojih dejanj. Čim bolj zaveden je kak človek in čim bolj porablja svoje sposobnosti za dobro stvar, tem več vreden je. Isto velja tudi o narodu, in to še bolj kot o posamezniku. Narod je samo masa, je samo množstvo, ako množice ne oživlja isti duh, ki izvira iz narodne zavednosti. Čim višje vrednoti kako ljudstvo svojo kri, svoje naravne lastnosti, svoj jezik, svojo vero, svoje navade in običaje, svojo kulturo in prosveto, čim bolj spoštuje samega sebe, tem večja je njegova veljava v krogu drugih narodov. Našemu narodu bodi povedano, da se mu ni treba ne bati ne sramovati njegove sorazmerne maloštevilnosti. Število ni merilo za vrednost naroda. Mali (številčno mali) na-

rodi so enakopravni in enakovredni z velikimi narodi; če je njihova moraina kakovost in prosvetna sposobnost večja kot pri tako zvanih velikih narodih, so še več vredni kot narodi-orjaki. Najsignejši dokaz za to daje svetu finski narod, ki ni mnogo večji kot naš narod. Veliko jih ni in siromašno zemljo imajo, pa se nikogar ne bojijo in svojo zemljo ljubijo bolj, kakor če bi bila — tako poje njihova narodna pesem — zlata zemlja. Iz prekipajoče narodne zavednosti izvirajoča kultura in žilavost dviga ta narod visoko nad kak narod, ki je po masi orjak. Učimo se od tega malega naroda na mrzlem severu Evrope tople ljubezni do svoje narodnosti in svoje zemlje. Z narodno zavednostjo vkoreninjeni v slovenski zemlji bomo nepremagljivi.

Redek dež

Eden na padavinah najubožnejših krajev na naši zemlji je južna Afrika, posebno dežela Bečuan, o kateri poroča neki misijonar takole v nekem amsterdamskem listu: »Povsod na svetu imajo več vode kakor pri nas v Transvaalu in Basutu.« Že angleški raziskovalci Afrike Livingstone opazuje južno Afriko kot zelo pusto in nerodovitno zemljo. V Bečuanu je na podlagi pripovedovanja domačinov ugotovil, da dežuje ondi komaj vsakih dvajset let. Kadar se to zgodi, zavlada med prebivalstvom nepopisno veselje. Ljudje plešejo, se zabavajo in prireajo gostije. Prebivalci Bečuanu so zelo lahkoverni in vse njihovo življenje ter šege veljajo samo po-

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

»Obsodil« je vzkliknil Krilov. »Tu bi se morala izreči samo ena obsodba, in sicer ta, da bi tebi, Gregor Šubin, zvezali roke in noge ter te vrgli v reko. Tako bi bilo enega krvoloka manj na zemlji.« Šubin je zardel od jeze in divje pogledal. »Kaj si rekel?...« je zavpil besno. »Ti si upaš?!« Skočil je proti Krilovu s samokresom v roki. »Krilov je resnico povedal!« se je sedaj oglašal Olgopor.

»Molčita, psa!« je zarjul Šubin. »Kako dolgo že kradata?« »Lisice tvoje policije imajo slabši njuh kakor gozdne lisice,« je odgovoril Olgopor. »Priznata tatvino?« »Nimava kaj priznati in obžalovati. Najina prva dolžnost je, dati ženam in otrokom hrano.« »Ki jih ti brezsrčno moriš z gladom!« je dodal Krilov.

Šubin se je ves tresel od jeze. Njegove oči so postajale krvave kakor pri divji zver, ko preži na plen.

»Nista vredna, da živita!« je siknil poln gnjeva. »In čim manj bo takih psov kakor sta vidva, tem bolje bo za republiko sovjeto.«

»Republiko trpljenja in smrti!« je pripomnil Olgopor.

»Smrti? O smrti govoriš?« se je zarežal Šubin. Dvignil je samokres, toda jetnika nista pokazala niti najmanj strahu.

»Smrt je edina gotova stvar v tej vražji republik!« je rekel Krilov.

»Vražji? Jaz ne poznam vraga!«

»Prej ali slej ga boš že spoznal!« je spet rekel Krilov.

»No, dobro! Pojdi naprej in poglej, ali v resnici je!« se je zaničljivo zasmejal Šubin.

Sprožil je in Krilov se je zvrnil s prestreljenimi možgani.

»Tudi ti pojdi za njim!«

Sledil je drugi strel. Olgopor je, zadet v srce, zakrilil s rokami in omahnil. Na tleh se je še enkrat prevrnil — potem pa nepremično obležal.

»Tovariš, dobro si jih!« je prikimal poveljnik. »Drugega nista zaslužila.«

Šubin je medtem molče stal pred trupli. Opazoval